

ჩემი კულტურა

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლებისა და კულტურის სამინისტრო №26, მარტი, 2014 წელი

გმირობისთვის დამაღმელი

შიული შარტავა 70 წლის გახდებოდა

აჩნდა ქართველი და აფხაზი. არასოდეს დაუცალევებია ისინი. გარდა იმისა, რომ, ეს ყველაფერი თითოეულ ქართველს უნდა გვახსოვდეს, ის ძალიან კარგად უნდა იცოდეს მომავალმა თაობამ.

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის, უშუალოდ მისი თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებლის ვახტანგ ყოლბაძის ინიციატივით, 2014 წლის დასაწყისშივე დაიგეგმა შიული შარტავას იუბილის აღნიშვნა. საქართველოს პრემიერ-მინისტრისა და

მთავრობის მხარდაჭერითა და თანადგომით შიული შარტავას საიუბილეო დღეებმა მართლაც მასშტაბური სახე მიიღო. მასში ჩაებნენ საქართველოს „უმაღლესი სასწავლებლები, აფხაზეთის და ადგილობრივი საჯარო სკოლები. არაერთი ღონისძიება აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლებისა და კულტურის სამინისტროს ორგანიზებით შედგა.

გაგრძელება მე-2 გვ.

წლეულს, 7 მარტს შიული შარტავა - საქართველოს ეროვნული გმირი, „დიდგორის“, „ვახტანგ გორგასლისა“ და „წმიდა გიორგის“ 1 ხარისხის ორდენების კავალერი - 70 წლის გახდებოდა.

შიული შარტავა იყო აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე, პოლიტიკური და სახელმწიფო მოღვაწე, რომელიც 1993 წლის 27 სექტემბერს სოხუმის დაცემის დღეს დახვრიტეს.

ის გმირულად დაიღუპა საქართველოს ერთანობისათვის ბრძოლაში. ერთიანი საქართველოს სიმბოლოდ კი მას თანაბრად მი-

„საქართველოსთვის“ ...

ასე ჰქონდა სკულპტურულ მემორიალს, რომელიც საქართველოს ერთანობის სიმბოლოდ თბილისში აღიმართა. მემორიალი საქართველოს ეროვნული გმირის შიული შარტავას 70 წლის იუბილისთვის შეიქმნა.

ველოს მთლიანობისთვის უბრძოლია; მთელ ქართველ ერს, რომლის ისტორიაც სხვა არაფერია, თუ არა თავისუფლებისთვის განუყვეტელი ბრძოლის გმირული ეპოპეა.

გაგრძელება მე-2 გვ.

აფხაზეთის ერის პირველი
ლეპსილი ერთობელი
ბიბლიოთის ფონდი
აღმოჩენა

გვ.3

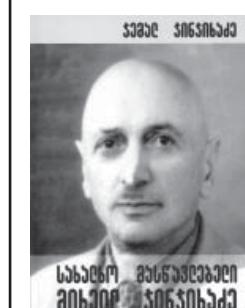
განთლების
მსარეობასაზე

გვ.4

განთლების
მსარეობა

გვ.9

გადაგოგი –
მიუწოდებელი –
ლოგის
იდენტი

გვ. 10

ესეურა პალიაშვილი - 20
წლის დანიშნული თეატრის
სცენაზე

გვ. 11

1961-ის კიბილი ლექსიონი ეროვნული ბიბლიოთის ფონდი აღმოჩენა

ესი შორის

საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა აფხაზური ბიბლიოგრაფიის ყველაზე სრულყოფილ კოლექციას ინახავს. ამ ფონდში დაცულია ისეთი უნიკალური გამოცემები, რომელთა არსებობის თაობაზე თავად აფხაზებმაც კი არაფერი იციან. ფონდი ბოლომდე შეუსავლელია და მასზე მომუშავე მეცნიერები გზადაგზა საინტერესო აღმოჩენების ავტორებიც კი ხდებინ. დაახლოებით ერთი წლის წინა აფხაზური ენის სპეციალისტმა თეომურაზ გვანცელაძე ამ უნიკალურ ფონდში პირველ აფხაზურ ლექსიონს მიაკვლია, რომლის არსებობის შესახებ მანამდე თითქმის არაფერი იყო ცნობილი.

გამოცემაზე მუშაობისას გაირკვა, რომ ლექსიონი 1827 წელს აფხაზებთში, სოხუმის მუნიციპატია (ამჟამად ქალაქი სოხუმი) რუსეთის ფლოტის ლეიტენანტმა (შემდეგში კონტრადიმირალი) ვლადიმერ რომანოვმა შეადგინა. ლექსიონი ირ ეგზემპლარად დაიწერა. ეროვნულ ბიბლიოთეკაში ერთ-ერთი მათგანა დაცული.

ლექსიონის ორი ეგზემპლარიდან ერთ-ერთი 1827 წლიდანვე დაცული ყოფილა სევასტოპოლის ოფიცერთა ბიბლიოთეკაში, ხოლო მეორე ეგზემპლარი ვლადიმერ რომანოვის უფროსობას სანკტ-პეტერბურგში, საიმპერატორო მეცნიერებათა აკადემიისთვის გაუგზავნია. 1926 წელს ხელნაწერი შეიძინა პროფესორმა ივანე მიხეილის ძე სარქიზოვსერაზინიმ და ინახებოდა მის პირად ბიბლიოთეკაში. 1941 წელს კი ივანე სარქიზოვსერაზინიმ, მხატვარ უჩა ჯაფარინის რჩევით, ლექსიონი საქართველოს სახელმწიფო რესპუბლიკურ ბიბლიოთეკას (ამჟამად საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა) უსასყიდლო გადასცა. ხელნაწერი ოფიციალურად ჩაიბარა იშვიათ გამოცემათა ფონდმა. ლექსიონის პირველი მოკლე აღწერილობა 1964 წელს გამოიცემდა.

ლექსიონი შეიცავს 1952 სალექსიონო ერთეულს. ეროვნული ბიბლიოთეკის მიერ გამოცემული ხელნაწერი არის დედის დასკარებული ვრინიანტი. თემურ გვანცელაძემ ხელნაწერი შეისწავლა, დაამუშავა და ახალ გამოცემაში თითოეულ სალექსიონო ერთეულს აღდგენილი დიალექტური ფორმები დაურთო.

ხელნაწერის ახალ გამოცემას თან ერთვის გამოცემები ლექსიონის ავტორისა და წევნის ბედ-დაბლის შესახებ, ასევე იმ პირების ბიოგრაფიები, რომელთაც სხვადასხვა წლებში შეხება პერიოდი ლექსიონთან. წიგნს ასევე ახალა ლექსიონში მოცემული ენობრივი მასალის მოელე ენათმეცნიერული ანალიზი.

თეომურაზ გვანცელაძე, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აფხაზური ენისა და კულტურის ინსტიტუტის დოკტორი, ფილოლოგის მეცნიერებათა დოქტორი, აფხა-

ზური ენის მკველევარი: – ეს არის აფხაზური ენის უძველესი ლექსიონი, რაც კი იდეს მე შედგენილა. მასში შეტანილია ისეთი სიტყვები, რომლებიც აფხაზებთში 1870-იანი წლების შემდეგ, პრაქტიკულად, აღარ არსებობს. ამდენად, ამ წიგნს აქვს უდიდესი მნიშვნელობა აფხაზური ენის ისტორიისა და აფხაზეთის ისტორიის, ასევე აფხაზურ-ქართული ურთიერთობების კვლევის თვალსაზრისითაც, რადგან ხელნაწერი ძალიან ბევრი გამოჩენილი ქართველი პირვენების მზრუნველობის ქვეშ იყო წლების განმოვლებაში და ეს ძალიან მნიშვნელოვანი და დასაფასებელია.

– როგორც ვიცით, ეროვნულ ბიბლიოთეკაში ეს წიგნი თქვენ აღმოჩინეთ?

– ამ წიგნის არსებობა ცნობილი იყო ბიბლიოგრაფებისა და საბიბლიოთეკო საქმის სპეციალისტებისათვის, მაგრამ ენათმეცნიერებისთვის არა. ამის შესახებ არც ქართველებმა იცოდნენ არაფერი და არც აფხაზებმა. მე შარბან სრულად შემთხვევით აღმოვჩინე, რომ ჩვენს ეროვნულ ბიბლიოთეკაში ასეთი უნიკალური ხელნაწერი არსებობს და იგი მომზადე გამოსაცემად. აღვადგინეთ ძველი სიტყვები, რომლებიც დამასინჯებულად აქვს ავტორს ლექსიონში შეტანილი. ხელნაწერმა შემოგვინახა ისეთი სიტყვები, რომელიც დავიწყებას იყო მიცემული და ამ თვალსაზრისით წიგნი ძალიან მნიშვნელოვანია.

– აფხაზებს თუ შეატყობინეთ ამ აღმოჩენის შესახებ?

– დიახ, მათ უკვე იციან ამის თაობაზე. ახალი გამოცემის რამდენიმე ეგზემპლარი შეგზავნილია კიდეც აფხაზებთში. ეს გამოცემა პირველ რიგში სპეციალისტებს – ენათმეცნიერებს, ისტორიკოსებს, ეთნოგრაფებს ანტერესებთ. ბიბლიოთეკა აპირებს თავის ვებგვერდზე დადოს წიგნის სრული ელექტრონული ვერსია და მაშინ უკვე მთელ მსოფლიოში ნებისმიერ ადამიანს შეეძლება

ნახოს, წაიკითხოს და გამოიყენოს ის.

დიმიტრი ჯავანია, აფხაზეთის განათლებისა და კულტურის მინისტრი: – ეს საქმე უფრო მეტადა დასაფასებელი. არ მეგულება აფხაზებისა და ადამიანი, რომელიც აფხაზური ენის კვლევის საკითხს აფხაზურ-ქართული ურთიერთობის ქრილში არ განიხილავდეს. ამ წიგნის გამოცემა და ზოგადად ის საქმე, რომელსაც აეკთებს თემურაზ გვანცელაძეს, არის აფხაზებთან ძალიან ახლოს მისვლა და თავად აფხაზების ქართველებთან მოსვლის საუკეთესო საშუალება. ამ გზას ხელშეწყობა სჭირდება.

– აფხაზურ ენას, გამოდის, რომ ჩვენ უფრო ვიცავთ, ვიდრე თავად აფხაზები?

– სამწუხაროდ ასევა. მათ უკვე ავინდებათ საკუთარი აფხაზური ენა და მე ამას ნიშნის მოგებით არ ვამბიობ. მტკიცა და იმიტომ ვამბობ.

მირიან ხოსტაშვილი, ეროვნული ბიბლიოთეკის გენერალური დირექტორის მოადგილე: – თავად ეროვნული ბიბლიოთეკის თანამშრომლებისთვისაც კი არ იყო ცნობილი, რომ პირველი აფხაზური ლექსიკონის თრივინალი, რომელიც ხელნაწერია, ეროვნულ ბიბლიოთეკაში ინახებოდა. მას ენერა აბაზური ენის ლექსიკონი და ბიბლიოგრაფიული აღნილობაც ასე იყო ცნობებილი. ბატონმა თემურაზ გვანცელაძემ ნახა, რომ აბაზური იყო შეცდომა და სინამდვილეში ის პირველი აფხაზური ენის ლექსიკონის უდველეს გამოცემას ნარმადვენდენდა. იგი 1827 წელს შექმნილი ხელნაწერია, რომელიც მოგვიანებით ეროვნულ ბიბლიოთეკას გადასცეს საჩუქრად და მას შემდეგ აქ ინახება. 1964 წელს გაეტდა ამ ხელნაწერის დეტალური აღნილობა. როგორც კი ბატონ თემურაზ გვანცელაძისგან გავიგეთ, რომ ასეთი უნიკალური ხელნაწერი

საღობრიო ბიბლიოთეკი

ლექსიონის აფხაზური

ერთხელ დიმიტრი გულია სამურზაცანოში ყოფილა სტუმრად უქეიფია, მოულენია, უმღერია აფხაზური სიმღერები. როცა დაღმა და, ფანჯარაში ნახევარმთვარეს შემოუხედავს. უცემ მთხოვნია თურმე სტუმარმა. ეს მასპინძლებს არ გამოპარვით და მეტად შეწევებულან, რა არ უღინონათ, რომ ისევ გამოცემისარულებინათ ძვრფასი სტუმარი, მაგრამ ამაღა. მერე შეკითხვაც გაუბრედათ: ხომ არაფერ გენერიკონათ დიმიტრი ბატონი.

– ცაზე რომ ნახევარმთვარე გამოჩენდება, უნებლიერ სევდა ეუფლებამ ჩემს სულს.

– რატომ ბრძანებთო მაგას, დიმიტრი ბატონი, – უთქვამს მასპინძლებს.

– ნახევარმთვარე თურქების გემზე აპრდლვალებულ იმ მენამულ ნახევარმთვარეს მაჟანირბის უამს ამ მიწის შეილებს ურჯულოთა ქვევანაში მიმავალ ხომალდების დროშებზე რომ ეხატაო.

მარცხნიდან: ხუსუტი ბლაუბა, გალაკტიონ ტაპიძე, დიმიტრი გულია, ბაგრატ შინკუბა

(იხ. გვ. 12)

ქიული შარგავა 70

ნებ მითვალთვალებთ!
არ ვარ საშიში, მაფონი, არავისთვის!

„სახელის მონაცემებს არ ზეტყვის გამიგდა, ვინ რაში უნდა დავატერმონო. რაცა ვარ, ეს ვარ დაღებითი და უატყოვითი, ცოდვებითა და უფლებითი; მე ვდგავარ რომ პოზიციაზე, მოვიცანო რამა კონკრეტული სასარგებლო ერთი პოზიციის. არ ვარ, მაფონი, საშიში არავისთვის, არც განსაკუთრებული ვინმე ვარ. ვარ ერთი ძართვული კაცი და მინდა ვაკეთო ის, რაც შემიძლია და რაც მცენტს წესირებისა და კანონის ფარგლებში. ნებ მითვალთვალებთ! ვიმეორებ. ვერავითარ გარიგებაზე ვერ წავალ, მით უმეცეს, სინდისთან, და ვერც ისეთ წინადაღებას მიზიდებ. რომ იგი პროცესუაციით ან ჩემი და ჩემი ოჯახის ფინანსური განადგეტებით დამთავრდეს. ამის ტალაზე საფრთხე არაგრძელ გავიარებ. სოლო თუ სიცოცხლის გაღმა იქნება საჭირო, მე უყოვმანოდ გავაკეთებ ამას ერთი და ოჯახისთვის. მეტებული, ეს ხმამაღლობისთვის და პათოსისთვის არ არის ნათელამი.

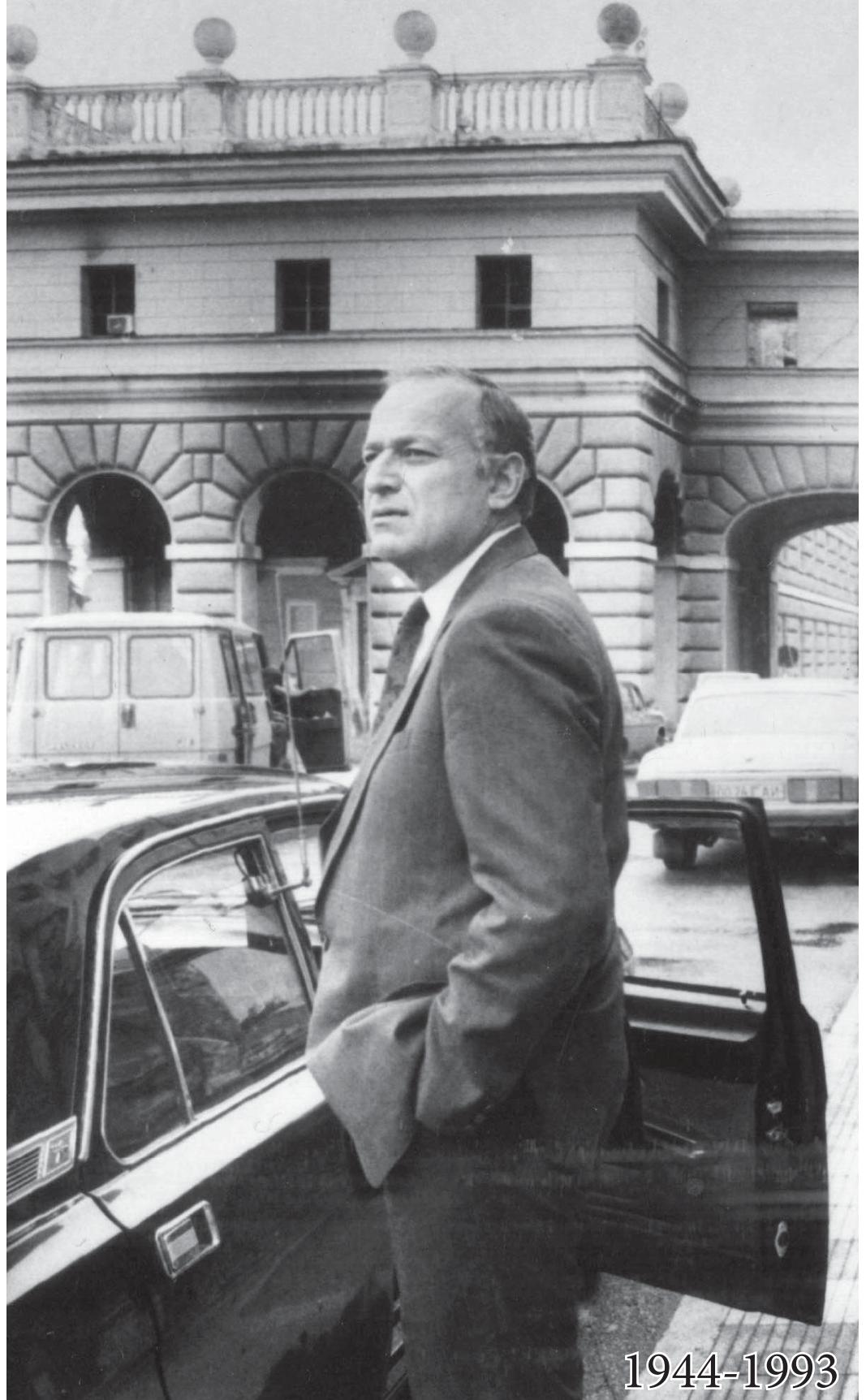
...ერთი ტექნიკ, თუ შეიძლება. მოშეიცით ამღენ ქილოკს, ლურპლის გადმონთხევას. ითიქმით იმაზე, რომ ეს უკანათერი თქვენ თუ არა, თქვენს შეიღებს, თქვენ შთამომავლობას შეაწებებას.

...არ შეიძლება სახელმწიფოს მართვა უპირატესად ვიწრო წრის კარნაცით.

...სალხი ბრძონია და უკანათერს თავის სახელს დაარტმიყს. არა არც მნიშვნელობა, ჩვენ მოვესტრებით თუ არა ამას, მე მხოლოდ ერთი ღლის შეთასებისთვის არ ჯცხოვთ.“

ამონატიღები წერილებიდან.

1991-1992 წწ.

იობის, რაინდის...

წარმოუდგენელია რაინდის ფენომენის წვდომია იობის მოთმინების არსის წვდომის გარეშე. ამ ორი ფენომენის სინთეზი გახლდათ უიული შარტავას პიროვნება. რაინდები, სამწუხაროდ, ჩვეულებრივ მოკვდავთაგან განსხვავებით, ტრაგიკული არიან. უიული შარტავამ ცოტნესეული პრეცედენტი გამოიწორა და გვაუწყა, რომ რაინდი შეიძლება ეზიაროს (და ჩვენც გვაზიაროს) ბედნიერებას სწორედ ტრაგიკული მსხვერპლებირვით. მხოლოდ ამ უკანასკნელით დაგვიდგენა ტრაგიკული კათარზისის, განწმენდის უამი, მხოლოდ ამის შემდეგ ეძლევა ერსა და მამულს რენესანსზე ფიქრის უფლება, ამ უფლების, მოვალეობის სიმაღლეზე ანევის საშუალება.

არა მგონია, ვმკრეხელობდე, მაგრამ ცოტნე ცოდო იყო მარადისობაში მარტოსულად მყოფი ისიც საუკუნეების განმვლობაში ითის მოთმინებით ელოდა მისნიორ სწორულოვარ მოყვასს. ერთი მხარი უიული შარტავამ დაუმშვენა, მეორე - ზეიად გამსახურდიამ. გასამდაო, ბრძანებს მავანი! დიახ, გასამდა, რაკი ესეც სამებაა, სამი კოლხის ზეობაა ზოგადეართულ სინამდვილეში!..

არავის დარჩეს შთაბეჭდილება, თითქოს თქვენი მონა-მორჩილი ამ ჩემეული სამების

მიღმა ერის რჩეულ რაინდებს ვერ ხედავდეს, ღმერთმა დაგვიფაროს! მხოლოდ იმის წარმოჩენა მსურს, რომ მათ, ლეთით გაცინიბიერებული მსხვერპლებირვის ფასად, მონამეობრივი საქციელით ცათა შეინა ამაღლება დაიმკიდრეს.

უიული 1983 წლის ზაფხულში გავიცანი მისსავე ნალოლიავებ „ბორის ძნელაძეში“, სადაც ლექციების ნასაკითხად ავდიოდი. სტუმარი ჰყავდა ამოყვანილი, მას თან ახლდა ვაჟა ლორთქიფანიეც. როდესაც არხის ბოგირზე გავდიოდით, ვაჟას ჰყითხა: ვაჟა, რა მდინარეა ესო. ვაჟამ მხრები აიჩერა. უიულიმ უთხრა: მტკვარია, ვაჟა, მტკვარიო. იმ წყალს, მართლაც მტკვრიდან ექაჩებოდნენ შავნაბადაზე და ხელოვნურ ტბაში ჩაედინებოდა...

ბოლოს უიული ზუსტად 10 წლის შემდეგ, 1993 წლის ზაფხულში ვნახე სოხუმში. მარტინი ვიყავით სამუშაო ოთხში. შევ მუყაოში ჩასმულ ფანჯარასთან ვიდექით გარინდული მის მზერაში დასასრული და ალსასრული ამოვიკითხე და ვიწამე...

მე მნამს ჩემეული სამების აღდგინების!

გერმანე ფაცაცია

მის მზებას რაღაც რკინისებრი ახლდა

ძალიან სევდისმომგვრელია უიული შარტავაზე საუბარი. ამასთავავე, ძალიან საა-
მაყოც, რომ მასთან ურთიერთობა გქონდა და მისი თანამებრძოლი იყავი.

მას მერე, რაც უიული შარტავა აფხაზეთის მთავრობის თავმჯდომარედ დაინიშნა,
მან მე, გალის რაონისა და ბევრი სხვა ფაქტორის გათვალისწინებით, თავის მოადგ-
ილედ დამინშნა. ამასთანავე, მე და გია გვაზავა (ჩვენ მაშინ უიულისთან ერთად საქა-
რთველოს პარლამენტის წევრები გიყავით) აეროპორტს მიგვამაგრა. აეროპორტის და-
კეტვის გამო, იქ ქალაქიდან გასვლის მსურველი უამრავი ადამიანი იყრიდა თავს.ჩვენ
მუდმივად ვმოძრაობდით დრანდასა და სოხუმს შორის და მათი გადაყვანის საკითხებს
ვაგარებდით.

27 სექტემბრის ნინა საღამოს, 8 საათზე, მთავრობის სახლში თათბირი იყო
დაგეგმილი, თუმცა მე და გიამ იქ მისელა მხოლოდ 10 საათისთვის შევძლით. შენობა
უკვე თითქმის ალყაში იყო მოქცეული და შიგნით ძლიერ შევაღნიერ. პირველ სარ-
თულზე ჯუმბერ ბეთამელი შეგხვდა, ზემოთ კი იყვნენ მიშა კოკაინ, საშა ბერულავა,
იური გავა, რაულ უშბა, ლორიკ მარშანია... და, რა.თქმა უნდა, დაცვის ბიჭები. როცა
უიულის (ის ამ დროს სინოპში, სამხედრო შტაბის სხდომაზე იმყოფებოდა) დავურეკე
და ვუთხარი, თათბირზე მოვედით-მეთქი, მან მიპასუხა: - ვახტანგ, მეც არ ჩამიტა-
რებია თათბირი. ბოდიშს გიხდით (საოცარია, იმ ურთულეს წუთებშიც არ დავიწყებია
ბოდიშის მოხდა), რომ ვერ გაგაფრთხილეთ. ახლა ნადით, თქვენს საქმეს მიხედეთ და
ხვალ დაგირეკავთ, ან თვითონ მოდითო. ხვალ შესაძლოა, „ლიტერატურნაია გაზეტას“
მისადგომს გემი მოადგეს და ხალხის გადაყვანა მოხერხდეს.

მთავრობის სახლიდან თითქმის პირველ საათამდე ვერ გამოვედით, ბიჭებს ვერ
ვტოვებდით. ცხადად მახსოვს, მიშა კოკაინ ტახტზე იყო მინოლილი, რალაცნაირად
არაამქეყყინურად გაფითორებული, ხმას არ იღებდა. სამაგიეროდ, ლაპარაკის ხასიათზე
იყოურნალისტი საშა ბერულავა. ჩვენ მაგიდაზე ჩამოგვხედით და არსებული ვითა-
რების ყოველმხრივი ანალიზი დავწყეთ, ვძჭობდით მოვლენების შესაძლო განვითა-
რებაზე.

მერე იური გავამ ჩაი გამოიტანა. ბიჭები წამოსვლას ჯერ არ აპირებდნენ, ჩვენ კი
წამოვედით, მაგრამ რომ იტყვიან, ფეხები და გული იქ მრჩებოდა.

მეორე დილით ისევ მივედით მთავრობის სახლში სანვავისთვის და მალე აეროპორ-
ტისენ წავედით. უიული არ გვინახავს.

როდესაც უიულიზე ვფიქრობ, მახსენდება, რომ ბოლო დროს ის ძალიან წალვ-
ლიანი იყო, უჩვეულოდ გულჩაიხორილი. თუნდაც წინა დღეების უიულის არ ჰყავდა.
თითქოს რალაცას მოელის და რალაცისთვის ემზადებათ. მიდიოდა, მოდიოდა, ლაპარა-
კობდა, მაგრამ თითქოს სხვაგან იყო, სხვა განზომლებაში.

უიული ცნობილი იყო, როგორც მომთხოვნი, მკაცრი ხელმძღვანელი. აფხაზეთში
ჩამოსვლის დასაწყისში იყო კიდეც ამგარი, მაგრამ თანდათან უჩვეულოდ თავისუფა-
ლი გახდა, თუმცა მისი მზერა კვლავაც სხვანაირი იყო, მას რაღაც რკინისებრი ახლდა.

მის გვერდით მოშვების ნებას თავს ვერავინ მისცემდა. მიუხედავად იმისა, რომ ის
ხშირად იძლეოდა იმის შესაძლებლობას, რომ ახლოს მისულიყავი, რაღაც მოგეთხრო,
შენი აზრი, იდები, თუნდაც წუხილი გაგებიარებინა, დისტანციას მაინც ვერ არღვევ-
დი. იმ დღეებიც ისეთივე იყო, არა სიტყვით, არა მოქმედებით, არამედ მზერით მო-
ლაპარაკე.

ხშირად სვამენ კითხვას, რატომ არ დატოვა უიული შარტავამ თავის თანამებრ-
ძოლებთან ერთად თითქმის დაცემული სოხუმი. მეც მხოლოდ იმის თქმა შემიძლია,
რომ მან არ მისცა საკუთარ თავს უფლება, მოსახლეობაზე ადრე დაეტოვებინა
ქალაქი.

ვახტანგ ყოლბაია

თავდადება მისი ხვედრი იყო

ბატონი უიული იმ საპედისნერო დღეს (უეჭველად იგრძნობოდა, თუ რაოდენ მნიშ-
ვნელოვანია ხელმძღვანელი პირის გავლენა რთულ პირობებში მის ირგვლივ მყოფ
ადამიანებზე). თავისი პიროვნული თვისებებიდან გამომდინარე, არ იმჩნევდა შექმნილ
ვითარების სიმძიმეს. მიუხედავად იმისა, რომ მთავრობის სახლის მისადგომებთან
ვითარება ძალზედ სახიფათო იყო და ყოველივე ეს ბატონ უიულის გაცნობიერებული
ჰქონდა, გარეგნულ სიმშვიდეს ბოლომდე ინარჩუნებდა. განონასნორებული მახსოვს
იგი სატელეფონო საუბრების, განკარგულებებისა და კითხვებზე პასუხების გაცემის
დროსაც.

და მანც: თანამდებობრივება თუ პირადულმა პასუხისმგებლობაში არ დაატოვებინა
მთავრობის სახლი, ქალაქში დარჩენილი მოსახლეობა. არ გამოვრიცხავ, რომ ბატონი
უიული იმსაც ფიქრობდა, რომ მონინაალმდეგე ასე ხელალებით არ გაინიავდა მას,
როგორც მრავალმხრივი მოლაპარაკებების ერთ-ერთ ძრითად წარმომადგენელს;
საბრძოლო მოქმედებების დროსაც საუბრობდა ერთი დედა-ეთნოსის ორი ღვიძლი
შვილის სამომავლო თანაცხოვრებაზე; აფხაზეთი, საქართველოს ეს ძირძელი კუთხე
ვერც წარმოედგინა ქართველებისა და აფხაზების წორმალური ურთიერთობის გარ-
ეშვე.

27 სექტემბერს, დილიდან, ბატონი უიული შარტავა ისევ მთავრობის სახლშია. აქ
იმყოფებიან მისი მოადგილები, მინისტრთა საბჭოს აპარატის მუშაკები, მთავრობის
წევრები, ქალაქ სოხუმის მერი, მთავრობის სახლისა და პირადი დაცვის მუშაკები,
ავღანელების 30 კაციანი და შინაგანი ჯარის 6 კაციანი ჯგუფები, სხვა მოხალისე და
მისი ერთგული ადამიანები.

სოხუმის დაცვიმის წინა დღეები ბევრ პიროვნებას აქვს აღწერილი. მათგან თითქ-
მის ყველა უპირობო საუბრობს უიული შარტავას ვაკეაცურ, გმირულ სულისკეთე-
ბაზე. ამ მრნამსით იყო გამსჭვალული მისი თითოეული ნაბიჯი და ქმედება. ხაზგა-
მით მინდა ავღანიშნო, ისიც, რომ საკუთარ ხვედრის თითქოს წინასწარ იყო შეგუბული
ბატონი უიული; მაგრამ არა იმიტომ რომ დარჩენის ალტერნატივა არ არსებობდა,
ალტერნატივა არსებობდა და იგი მან არ გამოიყენა. დათუ კონკრეტულად მთავ-
რობის სახლს საზოგადოებრივი სოხუმისა და აფხაზეთის ჩასაძირად განწირულ ხომალდს
შევადარებთ, უიული შარტავა იმ ერთგულ ერთიერების ნამდვირება, წარმოადგინდება.

თავდადება გმირთა ხვედრია. ამ მრნამსით იცხოვრა ბატონმა უიული შარტავამ
და როცა ვისენებ ერთად ყოფნის უკანასკნელ წუთებს, ამ პიროვნების ნათელი სახე
წარმომიდგება თვალინი.

უიული შარტავა – ჩვენი დროის ჭეშმარიტი გმირი

უიული შარტავას ჯერ კიდევ იმ დროი-
დან ვიცნობდი, როდესაც იგი საქართველოს
კომისარის ცკ-ის პირველ მდივნად მუშ-
აობდა. იმ წლებში (1978-1980) კომისარი
აფხაზეთის საოლქო კომიტეტის მდივნა ვი-
ყავი იდეოლოგიის დარგში.

მახსოვს, უნდა მიმედო უიული შარტა-
ვა და საკავშირო ალექ ცკ-ის მაშინდელი
პირველი მდივნა ბორის პასტუხოვი. ვერტ-
მფრენით შემოვიფრინეთ მთელი აფხაზეთი,
დანვრილებით გავეცანით მომავალი თაო-
ბის, გახსაუტორებით მთიანი რევოლუცი-
ბას. განვითარებობის ცხოვრებასა და მოღვაწეო-
ბას.

იმ პერიოდში ენერგობლა, აგრეთვე,
საერთაშორისო ახალგაზრდული ორგა-
ნიზაციების შეხვედრები, რომლებსაც
მასინძლობდა საქართველოს კომისარი
უიული შარტავას მეთაურობით. ისინი მრა-
ვალჯერ იყვნენ აფხაზეთში.

მოგვიანებით განგებად ინება, რომ იმ
მიმე პერიოდში უიული შარტავა დანიშნათ აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის
მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარედ, მე კი - მის პირველ მოადგილედ. ეს იყო 1993
წლის მეორე ნახევარი. იმ დროს სობჭი აფხაზეთის სეპარატისტთა ხელმძღვანელო-
ბასთან ინტენსიური მოლაპარაკებები მიმდინარეობდა კონფლიქტის მშვიდობიანი და
პოლიტიკური მოწესრიგების გზების შესახებ. სოჭიდან დაბრუნების შემდეგ უიული
შარტავა გამომიძახებდა, ალფროთოვანებითა და იმედით მიყვებოდა მოლაპარაკების დე-
ტალებზე. იგი დარწმუნებული იყო, რომ ჩვენ შევძლებდით შეთანხმებას. ხშირად ამ-
ბობდა: „ისინი ხომ ველანი (მხედველობაში პეტავაზეთის სეპარატისტთა ხელმ-
დღვანელობა) ჩვენი ბიჭები არიან, რომლებმაც მარტინ საერთო კომისარი ს კარტავა-
ნის გაიარეს, დარწმუნებული ვარ, აუცილებლად გამოვძინოთ მათთა საერთო ენას.“

როდესაც მშვიდობიან დროს თანამშრომლობ ადამიანთან - ეს ერთია, სულ სხ-
ვაა, როდესაც მასთან დღე და ღამე მუშაობ საგანგებო მდგომარეობის პერიოდში. ამ
უმძიმეს სიტუაციაში უი

ის სულიოთ მშენებელი იყო

მთელმა საქართველომ იცოდა, ვინ იყო უიული შარტავა, როგორი პატიოსანი, კეთილშობილი, პასუხისმგებლობის გრძნობით აღსაესე პიროვნება, და მაინც მთელმა საქართველომ აფხაზეთში აღმოაჩინა იგი.

ის ბოლომე დარჩა სოხუმში, ასე დაპირდა სოხუმელებს უიული შარტავა - უმამაცესი პიროვნება, ცოტნე დადაინის სადარი კაცი, სამაგალითო ზენობის მამულიშვილი.

ცოტნე და უიული... გავიდა დრო და უფალბა ისევ კოლქ კაცს გააძრირებინა თავდადების საოცარი მაგალით.

სოხუმში ხშირად ვხვდებოდი უიულის, მასთან კაბინეტშიც ხშირად მივდიოდი. მასთან ურთიერთობიდან კი მრავალთაგან განსაკუთრებით ერთი ამბავი დამასომდა: იმ ავადსახსენებელი შერიგების, ეგრეთ წილებული, „პერიტერის“ ბუნდოვნი დლევები იდგა, ერთხელაც, გავიხედე და ჩვენი ახალი, თეატრის (კონსტანტინე გამსახურდისა) შენობასთან ვიდაცები ტრიალებები და რალაცას ზომავები. მე უკვე თეატრის ხელმძღვანლად ვიყავი დანიშნული. თეატრი ჯერაც დაუსრულებელი იყო, მარჯვენა ფრთა აკლდა. უიულის მისი დამთავრების გადაწყვეტილება მიუღია. მალე მუშები მოიყვანეს და სასმეს შეუდგნენ. გაოგნებული ვიყავი, რას შვრება ეს კაცი, რა დროს მშენებლობაა-მეთქი. მაგრამ... სულით მშენებელი იყო და სხვანაირად არ შეეძლო...

თავად უიულიმ მიამბი ერთხელ, რეჟისორ თამაზ მელიავას მისთვის ქართულ მასატკრულ ფილმში „მთვარის მოტაცება“ თარაშის როლის შესრულება შეუთავაზებია და მერე უქსი თვე ელოდა თურმე მისგან პასუხს, ექვსი თვე დაყოვნებულა ფილმის გადაღება, ბოლოს კი პასუხი მაინც უარყოფითი ყოფილა... საოცარი რამ მითხრა: - მე რომ მაშინ იმ ფილმში მეთამაში, მერე, რა იცი, რა მოხდებოდა, ერთს მეორე ფილმი მოჰყვებოდა, მეორეს - მესამე და ჩემი ცხოვრებაც სხვანაირად აწყობოდა, სხვა გზით წავიდოდა. განვლილ ცხოვრებას კი არ ემდუროდა, არც იმას, რაც მანამდე მოხდა, მაგრამ ეტყობა, გული რაღაცას უგრძნობდა, ალბათ, იმას, რომ ამქვეყნიდან ნაადრევად მოუწევდა გასვლა.

უიული შარტავა ქართველი ერის სიამყენა. მის გმირობაზე ბევრი ითქმება, ბევრი დაინერება, მაგრამ ერთი ფაქტია: ამგვარი პიროვნების სახელი სანთელივით უნდა დაინთოს ჩვენმა ახალგაზრდობამ, თუ უნდა, რომ სამშობლო არვინ შეუგინოს და მას არვინ შეეცილოს.

დიმიტრი ჭავანი

უიული შარტავა, ავთანდილ დეკანონიქ - დაცვის უფროსი, დავით მიქაელი - პირადი დაცვის წევრი, კობა მირზაშვილი - დაცვის წევრი

ის ავალითი დღე

უიული შარტავაზე ფიქრი და წერა ძალიან ძნელია ჩემთვის. იმ ავბედით - 27 სექტემბრის დღისა სამთავრობო აგარაზე შეეხდით ერთმანეთს.

ჩვენ თოხნი ვიყავით, - გურამ ფანჯიოიძე, ჯანო ჯანელიძე, ფრიდონ საყვარელიძე და თქვენი მონა-მორჩილი.

უბედურების მოლოდინში ყველა ჯგუფ-ჯგუფად იდგა და ხმას არავინ იღებდა, ყველა დუმდა ერთადერთი, რაც ვცადე სამთავრობო აგარაზის ვესტბიულიდან ჩქარი ნაბიჯებით გამოსულ ედუარდ შევარდნაქესთან ორნუთანი გასაუბრება იყო.

არ დავკორეტდები, მაგრამ მძიმე საუბარი გვექნდა.

ე. შევარდნაძე თავისი მცველებითურთ აგარაზის მრავალსაფეხურიან კიბეზე დაეშვა. როგორც თვითონ განაცხადა, ის ჯერ სამხედრო საბჭოს მოწვევას, მერე ქსლაქში გავლას აპირებდა.

უიული შარტავა „მოსკვიჩის“ მარკის მანქანასთან შეკვეულ ბიჭებს მიუახლოვდა, ერთ-ერთ მათგანს, - მიხეილ კოკაის, მხარეზე ხელი გადასდო და უთხრა:

- ნავიდეთ, ხალხს შეველა, დახმარება სტირდება, განსაკუთრებით ბავშვებისა და მოხუცების ბედი მადარდებს, - თქვა და მეგონა ამ სიტყვებს გული თან ამოაყოლა.

ვერ მოვითმინე და შევეამათე:

- ესენი ნავიდნენ, თქვენ ჯობია სამხედრო საბჭოზე წაბრძანდეთ, ჩვენი ბედი და მომავალი იქ წყდება, ბატონო უიული.

მივხვდი, ვიგრძენი ჩემი შეთავაზება ჭკუაში დაუჯდა, გამიღიმა და ისევ მათ მიუტრიალდა:

- გნო სწორია, იქნებ რამე ვილონოთ მდგომარეობის გამოსასწორებლად, რაღაც შპასი არსებობს, ორამჩინიდან დამხმარე ძალას ველოდებით, ხალხი არ მატოვოთ, მეც მალე მოვალ, - თქვა და სამი სოხუმელი - ერიკ შენგელია, მიხეილ კოკაის, ვახტანგ გეგელაშვილი სათოათოდ შეათვალიერა. მეოთხე აღნაგი, გაგრელი ვაჟუაცი შოთა ფარუაშვილი უკვე საჭეს უჯდა.

მალე ძეველი „მოსკვიჩიც“ დაიძრა. ლაკადის წევრჩხალივით წელში გამართული უიული შარტავა შევი მანქანისკენ გაჩქარდა. მე უბრალოდ თვალი გავაყოლე და სხვებთან ერთად იქვე დაგრინი.

...რა ვიცოდი, რას ვიფიქრებდი, რამდენიმე საათში უიული შარტავას სოხუმ-გუდაუთის სადამსჯელო გზას რომ გაუყენებდნენ.

...რა ვიცოდი, რას ვიფიქრებდი, ერიკ შენგელიასა და ვახტანგ გეგელაშვილს მინისტრთა საბჭოს ეზოში ბერზინს ალზე ცოცხლად რომ დაწვავდნენ.

...რა ვიცოდი, რას ვიფიქრებდი, ორ ჭეშმარიტ ქროთველს, მიხეილ კოკაის და შოთა ფარუაშვილს უზო-უკვედლოდ რომ გააქრობდნენ აფხაზი სეპარატისტები.

ამ, ასეთი იყო ის ავბედითი 27 სექტემბრი ჩემთვის.

ამ, ასეთი იყო ის ავბედითი დღე საქართველოსთვის.

გენო კალანდია

გმირი უიული შარტავას ხსოვნას

ქვეყანაზე, უფლის ნებით, როცა გმირად იბადები... თავგანწირვის ნამიც დგება... სიმამაცით, თავდადებით, რაც მარტივად ყველამ ვიცით, იბადება უკვდავებაც... როცა ბერი თევდორე გყავს, მტერს აოცებს როცა ცოტნე... აღარ უნდა დაჩიავდე, ერო! - აღარ უნდა მოკვდე!.. ეპ, რამდენი უსახელოც, ეჯიბრება სახელიანს... (ლარჩებთან და გამცემებთან უკვდავებას რა ხელი აქვს?..) უსახელო უფლისციხელს, მხარს უმაგრებს მარაბდელი... მებრძოლი და ნამებული, ერიც გმირებს მარად ელის... გმირს ნატრობდა არაერთი დიდებული წინაპარი... გმირს ეძებდა... რადგან გმირი, გზას გვინათებს, ვით ლამპარი... გმირი ქვეყნის ჯავშანია, გინა ხმალი, გინა ფარი... გამოაჩენს გმირს დრო-უამი, მეორდება ისტორიაც... და იმათთან ჩემი სიტყვაც ბერზინის და ზედმეტი დაცვის მიქაელი არა უკვდავებაც... ზედმეტი და ლიტონია... აღარ მინდა... (გევედრები მხედრობაო, ცაში მყოფო...) არაც სამშობლო უგმირო და აღარც გმირი უსამშობლო...

ელგუჯა მარლია,
28 თებერვალი, 2014 წელი

ჩვენი სპოლა შიული შარტავას სახლს ატარებს

აფხაზეთის №6 საჯარო სკოლა 1995 წელს ქალაქ ქუთაისში გაიხსნა. თავდაპირველად ის აფხაზეთის №4 სკოლად მოხსენიებოდა.

პედაგოგების მოთხოვნით, სკოლას მხოლოდ ორი წლის შემდეგ, 1997 წელს მიერიქა ჟიული შარტავას სახლი. ეს იყო პედაგოგებისთვის უდიდესი ბეჭდიერება. მთავარი მოწიფაცია და მიზანი იყო მოსავლების ცნობიერებაში არ დაკარგულიყო მათი სამშობლოს – აფხაზეთის ცნება და არ დაევინებინათ იმ ადამიანების სახელები, ვინც სამშობლოსთვის მსხვერდლად სიცოცხლე გაიღო და ჰქონდათ განცდა, რომ გმირები არა მარტო წარსულში, არამედ ჩვენს თვალწინებული იბადებან.

ჩვენი დროის ეროვნული გმირი, ჟიული შარტავა ამის უპრეცედენტო მაგალითია.

იმ დღიდან მოყოლებული სკოლაში ტარდება სასკოლო ღონისძიებები, რომელიც ეძღვნება საქართველოს ეროვნულ გმირს ჟიული შარტავას.

იმ წელს, როცა ჩვენს სკოლას ჟიული შარტავას სახლი მიერიქა, სკოლაში მოვინვიერ მისი მშობლები, ბატონი კალისტრატე და ქალბატონი ფერია დარასელია-შარტავა. ასევე მოვინვიერ ქუთაისის მიტროპოლიტი მეუვე კალისტრატე – ჟიული შარტავას სულიერი მოძღვარი, სხვა სტუმრები. ძალიან თბილი შეხვედრა გამოვიდა.

სკოლაში ტრადიციად იქცა, რომ ყოველ 27 სექტემბერს და 7 მარტს გავიხსენოთ ჟიული შარტავა. ჩვენი მიზანია მუდმივად ახსოვდეთ ბავშვებს აფხაზეთი. ახლანდელ თაობას ის ხომ თვალითაც არ უნახავს. ამიტომაც გვინდა, მათშიც ისევე მძაფრი იყოს სოხუმში დაბრუნების წყურვილი, როგორც მათ მშობლებია. სკოლის მთავარი მისიაც ხომ სწორედ ეს არის: არ დაიკარგოს აფხაზეთის საუთარ სამშობლოდ მოაზრების თვითშეგნება.

2006 წლის 27 სექტემბერს მოსავლებმა სენაკში შარტავას სახელობის მუზეუმი დაათვალიერეს, ყვავილებით შეაძენს შარტავას ქეგლი სენაკში. შემდეგ სახლში ენვივენე ჟიულის დედას. ენით აუზერელი იყო ქალბატონ ფერის სიხარული, როცა მოსავლები ნახა. იყო ბევრი ცრემლი, მოგონება, ბევრი დასამახსოვრებელი ფრაზა. მან საქართველოს დროშაზე გაკეთა წარნერა ავტოგრაფით: „თევე მოგელოცო ჩემთვის აფხაზეთი დაბრუნება“. ეს დროშა დღემდე შენახული გვაქვს სამახსოვრო ფოტოებთან ერთად.

„მუზეუმში დაგვხვდა ჟიულის მამა – ბატონი კალისტრატე, საკამაოდ მხნე მოხუცი. ძალიან თბილად მიგვიღო, ბევრი რამ გაიხსნა. ბავშვები ალფროთვანებულები იყვნენ შარტავას ბიოგრაფიით. იჯახს გადავეცით ხატი „გელებება“, – ისესებს ბედაგოგი ლელა აბშილავა.

შარმან, 7 მარტს ჩატარდა შარტავას დაბადების დღისადმი მიძღვნილი კონფერენცია: „უფალი, სამშობლო, ადამიანი“ კონფერენციაზე მოწვეული იყო ჟიულის მეგობარი, მსოფლიო ჩემპიონი უუმბერ ლეჟავა. ბატონი უუმბერი სიხარულით დაეთანხმა ამ შეხვედრას. მან ძალიან ბევრი რამ გაიხსნა ჟიული შარტავაზე.

გავიხსენეთ ჟიული შარტავას დედის სიტყვები: „ჩემი შვილი ყოველთვის საქართველოს ეკუთხნიდა. თავიდანვე ვხვდებიდი, რომ ის სხვანირი იყო, არც ერთ ბავშვს არ პატავდა. როცა აფხაზეთის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარებას დათანხმდა, იმ დღესვე გავიფიქრე: ცოცხალს ვერ ვნახავ – მეტე. ამიხდა კიდეც. თუმცა არ ვნანობ, რომ არც დამიშლა, ან რა აზრი ჰქონდა, მაინც ვერ გადავათქმევნებდა“.

სკოლაში წლეულსაც მოვინევით კვირეული – „ჟიული შარტავა – 70“ იმ განცდითა და განწყობით, რომ ჟიული შარტავას გმირობას დავინიშება არ უწერია.

ნონა წონორია

რაცომ არის ჩემთვის გმირი ჟიული შარტავა

მე ვსწავლობ აფხაზეთის ჟიული შარტავას სახელობის №6 საჯარო სკოლის მე-9 კლასში. 2013 წელს ვმონაწილეობდი აფხაზეთის განათლებსა და კულტურის სამინისტროს მიერ გამოცხადებულ კონკურსში: „აირჩიე შენი გმირი“. ბევრი არ მიფიქრია... ავირჩიე ჟიული შარტავა.

ჩემი სკოლა მის სახლს ატარებს. ის ხომ ჩვენი დროის ეროვნული გმირია. თუმცა მარტო ამის გამო არ ამირჩევია ის მე ჩემ გმირად. მთავარი მიზეზი მაინც ის არის, რომ მას შეეძლო სოხუმიდან ცოცხალი გამოსულიყო, მაგრამ არ მასტოვა იქაურობა: ვადრე ბოლო ქართველი არ დატოვებს ქალაქს, მე ვერ წავალო, უთქამს. ასევე, აფხაზებმა რომ ვერ დააჩიქების, თურმე ფეხშებში ესროლეს, დავაჩიქებთო, მაგრამ მაინც არ დაუწიქეას, მუხასავით წაქცეულა ერთიანად.

ჩვენს სკოლაში რომ შემოხვალოთ, დიდი სტენიდი ჰქონდა კედელზე, სადაც ჟიულის სიტყვები წერია: „უფალო, მიიღე ჩემი ხორცი და სული, ლორნდ, სამშობლო გადამირჩინე“. შეუძლებელია ამ სიტყვების აეტორი შენი გმირი არ იყოს. გმირები ბევრია, მაგრამ ასეთები, ალბათ, თითზე ჩამოსათვლელი. მასზე ბევრს გვესაუბრება მასწავლებელი, რომელიც ყოველთვის თრთის მის სხვებაზე. ახლახან მართლმადიდებლური ვიდეოებზე ვნახე, სადაც პატრიარქი ტირის შარტავას ხსენებაზე...

ჟიული შარტავა – ჩემი და სრულიად საქართველოს გმირია!

შექა ლანჩავა,
მე-9 კლასის მოსწავლე.

დღი ჟიული განალილების მის სახელს

ჟიული შარტავას შესახებ დღეს მთელმა საქართველომ იცის ყველაფერი. ის არის კაცი, რომელიც დამსახურებულად, ლეგენდად იქცა აღსაზეთის ომში.

მართალია, ბატონი ჟიულის შესახებ, მისი პრინციპულობისა და ლირსეული პიროვნული თვისებების, კრეატიულობისა თუ ლიდერის უბალლო ნიჭის თაობაზე მანამდეც ბევრი მსმენდა, მაგრამ პირადად 1992 წლის ოქტომბრის არჩევნების შემდეგ გავიცანი საქართველოს პარლამენტში.

მახსოვეს, ერთხელ ჩვენი კვეყნის წარსულისა და რთულად პროგნოზირებადი მომავლის შესახებ პარლამენტართა ვიწრო წრეში ვმსჯელობდით. ჟიულმ იმ შეზღუდულ დროშიც წარმოაჩინა საკუთარი პოლიტიკური სიმინივე და ერუდიცია, როგორიზატორული და პრექტიკული საქმიანობის ნიჭი. მაგრამ, რაც ყველაზე მძაფრდა დამამახსოვრდი იმ დღეს, იყო მისი სატემპები – „კვეყნისა და ერის მომავალზე ბეჭდი და ერთობენ მარტინ ბერი არ გამოიყიდოს სახელმწიფო კურსი“. იმ დღეს ერთობენ მისი სახელისათვის მისადაც ახასიათებდეს!“. იმ დღეს ერთ-ერთმა ჩვენგანამა მას პირდაპირ ჰქონდა - „რატომ ხდება, რომ ასეთი ნიჭითა და ენთუზიაზმით გამორჩეულ, გამოცდილ სახელმწიფო კურსი, პატრიოტის თანამდებობაზე არ გნომნავენონ?“

ჟიული მეტებით ერთი კი ამისი სუნთქმა დამსახურებული სანდომიანი ლიმილით შემოგვებდა და ძალიან მშვიდედ, თითქმის დამარცვლით მოგვიგო, „დღო და ისტორია განსაზღვრავს ყველაფერს!“. მართლაც, დღომ და განვითარებულმა მოვლენებმა ჟიული შარტავას ეროვნული გმირის ადგილი განუსაზღვრა საქართველოს ისტორიაში, სწორედ რომ თავგანირვის ფასად!

როგორც მახსოვეს, 1993 წლის 19 ივნისს ჩამოვიდა ჟიული შარტავა სოხუმში, როცა აფხაზეთის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე დანიშნა. მე მთხვევა ვყოფილიყო მისი მრჩეველი. მეორე დღე იყო, მინისტრთა საბჭოს შენობის მესამე სართულზე ეთერ ასტემიროვას კაბინეტში ვიყავით შესახლი ბატონი ჟიული, თამაზი აბაშებ და მე ქალბატონი ეთერ მამინ ადამიანის უფლებაზე დაცვისა და ეროვნების მიმოსის ურთიერთობების კომიტეტის ხელმძღვანელობდა. ბატონი ჟიული დაინტერესდა ბატონის შემოგვთავაზე, მაგრამ მისი დალევა ველარ მოვასნირდო. მიულონდებულად დააწყო მინისტრთა საბჭოს შენობის ძლიერი დაბომბვა. სოხუმში წინა დღეს ჩამოსული ჟიული პირველი შეესწრო მსგავს დაბომბვას. შეცდა, მაგრამ აშერად არ შეშინებია. ჩვენ შეძლებისდაგვარად აქეთ-იქით ამოვეფარეთ რაღაცას, ის კი იდგა ფეხმოუცვლელად, გაუნდრევლად, ჩვენი თხოვნა და ყვირილი, დანოლილიყო, თითქმის არც ესმოდა.

გავიდა რამდენიმე დღე და სოჭის საგალალო ხელშეკრულებას მოეწერა ხელი და ცოტა ხნით, ეგრეთ მიმდებული, „პერიმერის“ პერიოდი დაგვიდგა. ამ პერიოდშიც გაგვაკვირვა მან თავისი წესიერებით და მოწესრიგებულობით, სიმეაცრითაც. თაბიორებზე კატეგორიულად მოთხოვნდა ქალაქში ხალხის დასახმრებლად ჩამოტყოფილი ჟემანიტარული ტერიტორიის ზუსტად აღრიცხვას და მოსახლეობაში მისი უკლებლივ მიტანას, კრიმინოგენული ვითარების მკაცრად აღვევებას.

იმ პერიოდის ხამოკლე მშვიდობისან დღებში – ივნისის პოლოდან 16 სექტემბრამდე, ჟიული შარტავა ნაომარი და დაბომბილი ქა

პედაგოგი – მიუკარძოებლობის იდენტი

ესის პონი

ჩვენს რეალობაში იშვიათია პედაგოგი,
რომელსაც ათეული წლების შემდეგაც ვერ ივინ-
ყებენ მისი მოსწავლეები, სიცოცხლის ბოლომდე
ახსოვთ არა მხოლოდ მის მიერ ნასწავლი ერთი
კონკრეტული სასკოლო საგანი, არამედ მისი
რჩევა-დარიგებანი, რომელზე დაყრდნობითაც
ცდილობენ იცხოვონ. ასევე იშვიათია პედაგო-
გი, რომელსაც ამდენი არა უბრალოდ წარმატე-
ბული, არამედ დიდი ადამიანი აღეზარდოს, მათ
შორის რამდენიმე აკადემიკოსი (ილია ვეკუა,
პეტრე შარია).

აფხაზეთის განათლებისა და კულტურის სამინისტრომ, ცხემ-აფხაზეთის მეცნიერებათა აკადემიის პრედაგოგიკისა და ფსიქოლოგიის სამეცნიერო-კვლევითმა ინსტიტუტმა სწორედ ამგვარი პედაგოგი მიხეილ ჯინჯიხაძე გაიხსენეს. აქვე გაიმართა პრეზენტაცია ბიოგრაფიული წიგნისა „სახალხო მასწავლებელი - მიხეილ ჯინჯიხაძე“, რომლს ავტორიც თავად მიხეილ ჯინჯიხაძის შვილი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი ჯემალ ჯინჯიხაძეა.

შესავალი სიტყვით გამოვიდა ცხუმ-აფხ-
აზეთის მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტი
ოთარ ქორდანა. აფხაზეთის დამსახურებული
მასწავლებლის მიხეილ ჯინჯიხაძის ცხოვრე-
ბასა და მოღვაწეობაზე ისაუბრა ცხუმ-აფხა-
ზეთის მეცნიერებათა აკადემიის პედაგოგიკისა
და ფსიქოლოგიის ინსტიტუტის ხელმძღვანელმა
გულანაზ ხუხუამ. დამსწრეთ ჯინჯიხაძეთა გვა-
რის ეტიმოლოგია გააცნო პროფესორმა თამილა
ზვიადაძემ. გამორჩეული პედაგოგი მოიგონეს
ლადო კახაძემ, გიორგი ანთელავამ, ოთარ ვახა-
ნიამ, ტიტე მოსიამ, ჯემალ ჯინჯიხაძემ და სხ-
ვებმა.

მისეილ ჯანჯიხაძის პედაგოგიურ და
პიროვნულ ღირსებებზე, განსაკუთრებულ ხი-
ბლზე ისაუბრა აფხაზეთის განათლებისა და
კულტურის მინისტრმა დიმიტრი ჯაიანმა. „წევ-
ნი ვალია, დავაფასოთ ამგვარი პედაგოგები და
ყველაფერი ვიღონოთ, რათა მათ მომავალი თაო-
ბები იცნობდნენ“, — დასძინა დიმიტრი ჯაიანმა.

მიხეილ ჯინჯიაძე ზუგდიდის რაიონის სოფელ ზედაენერში დაიბადა. ნერა-კითხვა შინ ისნავლა. შემდევ ახალსენაკის სასულიერო სეგმინარიას მიაბარეს. მოგვიანებით თბილისის სასულიერო სეგმინარიაში გააგრძელა სწავლა, სადაც მისი პედაგოგები იყვნენ მწერალი ვასილ ბარნოვი, კრიტიკოს-მეცნიერარი იპოლიტე ვართაგავა, ია ეკალაძე (მწერალი იაკობ ცინცაძე) და სხვა გამოჩენილი პიროვნებები. მასთან ერთად სწავლობდნენ და მისი მეგობრები იყვნენ: გიორგი ლეონიძე, სერგი მაკალათია, გრიგოლ სიდამონიძე – შემდგომში საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქე უფრემ მეორე და სხვ.

მიხეილ ჯორჯისაძე 1919 წელს ჩიორცხა
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამ-
კურნალო ფაკულტეტზე. როგორც თავად
იხსენებს, 1921 წელს, როცა წითელი არმია
თბილისის მოუახლოვდა, „უნივერსიტეტის ეზოში
შეკრებილ სტუდენტებს ივანე ჯავახიშვილმა
ასე მიმართა: „მე თქვენ სნავლისკენ უნდა მო-
გზოდებდეთ, მაგრამ დღეს განსაცდელშია
საშმობლო ჩვენი“... და სტუდენტებს ბრძო-
ლისკენ უხმო. საომრად სხვა სტუდენტებთან
ერთად მიხეილ ჯიჯიხისაძეც წავიდა. ის ფეხში
დაიჭრა, რასაც მუცლის ტიფა დაერთო და
სტუდენტობაც ამით დასრულდა. სწორედ ამის
შემდეგ დაადგა მასანვალებლობის დიდ გზას.
შედენერი, ჭავადუში, ჩხორის, ლია, ზუგდიდ,
ხაბური, თბილისის ხოვლება ბოლოს სოხუმში
დამკვიდრდა. მიხეილ ჯიჯიხისაძე საქართველოს
არაერთ სკოლაში ასწავლიდა ქართულ ენასა და
ლიტერატურას. თუმცა იმდენად უნივერსალ-
ური განათლება ჰქონდა, რომ ამასთანავე გერ-
მანული და ლათინური ენების და ქმითის სწავ-
ლებაც კი შეეძლო. ის გამორჩეული იყო თავისი
მრნამსითაც: არც ბოლშევიკებს ემხრობოდა და
არც მენშევიკებს, თავისუფალ საქართველოზე
ორანიშობია.

ო ცხელიდან დაბრუნდა. მისევე კინგისიანე მრავალი საანტერე-სო ნაშრომის ავტორია. მათ შორის არის „სამურზაბანოული კილო“, მეგრულ-ქართული ეტიმოლოგიურ-განმარტებითი ოლქესიანი, „წე-რითი მეტყველების განვითარება“ და სხვ. იგი ოლქესპასა და პოემებსაც წერდა. 1993 წლის სე-ქტემბერში, სოხუმის დაცემის დღეებში, მისევე კინგისიანის სახლი დაინწყო და მოული მისი არ-ქვევი განადგარდა.

ეილ ჯინჯიხაძე

საზოგადოების განვითარებაში ზოგადად პედაგოგის წვლილი და კონკრეტულად მიხეილ ჯინჯიხაძის ლვანლი ცხემ-აფხაზეთის მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტმა ოთარ ჟორდანიამ ასე შეაფასა: – ჩვენ არა მარტო ვმონან-ილერბოთ თანამედროვე სკოლის განვითარებაში, არამედ ვსავლობოთ იმ გამოცდილებას, რომელიც ნლების განმავლობაში ქართულ საზოგადოებაში დაგროვდა. განსაკუთრებულია ჩვენი გამოჩენილი პედაგოგების როლი ამ საქმეში. მართალია, ილია ჭავჭავაძე პედაგოგი არ გახლდათ, მაგრამ იგი პედაგოგიკაშიც კლასიკოსია, რადგან მას ისეთი აზრები აქვს გამოთქმული, რომელიც ამ დარგის განვითარებას უწყობს ხელს. რაც შეეხება იყალ გოგებაშიც, ის არა მარტო ჩვენი, არამედ მსოფლიო კუთვნილებაა. მას მსოფლიო პედაგოგიკის ისტორიაში ერთ-ერთი უძლევეს მწვერვალი უკავია. იყო ასობით და ათასობით პედაგოგი, რომელიც ქართულ ენას და ქართულ ლიტერატურსა ასწავლიდა მაშინ, როგორც საქართველოს დამოუკიდებლობა არ ჰქონდა. ამით ისნი ნერგაბაგნენ არა მარტო ქართული ენისა და ლიტერატურისადმი, არამედ საქართველოსადმი სიცარულს. მათ რიგში არის პედაგოგი მიხეილ ჯინჯიხაძე. ეს იყო უნივერსალური ადამიანი. მან ვერ შეძლო უნივერსიტეტის დასრულება, მაგრამ საკუთარ თავზე მუშაობით მიაღწია იმას, რომ ფლობდა ლათინურ, გერმანულ, ქრისტულ და რუსულ ენებს და კილოკავ მეგრულს. თითქმის ყველა ენაზე წერდა ლექსებსაც. მას თავისუფლად შეეძლო შესულიყო სასანავლებელში და ბაგშეებისათვის აეხსნა ქიმიის ნებისმიერი ფორმულა ან სხვა რამ. ეს იყო მრავალმხრივ განვითარებული ადამიანი. მან დიდი კვალი დატოვა ქართულ პედაგოგიკაში. მის ალზრდილებს შორის არან აკადემიკოსები ილია ვაჟა და პეტრე შარია, არაერთი სხვა ცნობადი პიროვნება. მიხეილ ჯინჯიხაძის ხსოვნის საღამო ცხემ-აფხაზეთის მეცნიერებათა აკადემიის პედაგოგიკისა და ფსქოლოგიის სამეცნიერო-კვლევითმა ინსტიტუტმა მოამზადა. ვაპირებთ, მომავალში კადეც ბევრ აფხაზეთში მოღვაწე დამსახურებულ პედაგოგს დაუუძლასოთ ლვანლი.

ნელილი შევიტანე ისტორიაში. მინდა დაფას-
დეს ეს ისტორია, რომ დღეს ვიყოთ კარგები და
ხვალ კიდევ უკეთესები.

მისეულ ჯინჯიხაძის შევილიშვილი, ცნობილი ექიმი ლადო კახაძე:

— ერთია იყო ადამიანი, იცხოვრო, იღვახო, შექმნა და მეორეა, ყველაფერი ეს დაინახონ მინდა, მაღლობა უკორანა ყველა ის ადამიანს, ვინც ბაბუას ღირსებები არა მარტო დაინახა, არამედ გასაჯაროვა. მე არ ვეულისმობ ბი ოლოგიურ ნათესავებს, ოჯახს. მათ ვალებებ-ულება გენეტიკურად გადაყვებათ. ვეულისმობი იმ მონაფებებს, იმ თაობებს, რომლებმაც ძალიან როტულ ეპოქებს გაუძლეს, ფიზიკურადაც და გონებრივადაც. ყველა მისი მონაცემი ლიტერატურა არ გამხდარა. ზოგი ექიმია, ზოგი ის-ტორიკიოსი, ზოგი ფიზიკოსი, ზოგი საზოგადო მოღვაწე. ყველა, ვისაც ბედია შემახვედრა და გაიგო, რომ ამ დიდი კაცის შთამომავალი ვარ, აღნიშნავდა, რომ მისგან არა მხოლოდ ერთო სასკოლო საგანი, არამედ ადამიანობა, კაცობა, სიტყვის ფასი, ჩევინ ქეყუნის ისტორია ისნავლა. ერთხელ ილია ვეკუა იგონებდა, განწირული ვიყავი, რომ მიხეილ ჯინჯიხაძის გზას გაყვოლოდ და და შემთხვევითობამ გადმომავდი მათემატიკაძიო. მისმა ლოგიკურმა აზროვნებამ ჩემს მათიამატიკი უარ თორნტოლობდია შეასრულო, თავის

თასეული კუკურა და მცველებული მარი თანა
სი როლით. ილია ვეგუას ასეთი შეფასების შემ-
დეგ ჩემისთანა ადამიანის შეფასება თანაზომა-
და არ იქნება. ამ ადამიანში მიუკერძობლობის
იდეა იყო მთავარი. ის არ ეკუთვნოდა არც ერ-
პოლიტიკურ მიმდინარეობას. მას სახალხო მას-
ნავლებლის წინდება მიენიჭა. დრომ მოიტანა და
მისა მოსწავლეები ბარიკადების სხვადასხვა მა-
არეს ა დამიმზნდნენ, მაგრამ რთულ სიტუაციებ-
შიც კი ყველაზე ადრე სწორედ ისინი რიგდე-
ბოდნენ. ბაბუას გაზოდოლებს კი შეკლოო.

სწავლა გამოუცნობ სამყაროში შესვლისა
დასაპყისია. მოსწავლემ თავიდან არ იცის,
რა სამყაროში შედის და მეიძღება, ფეხი
გადაუბრუნდეს და წაიქცეს. ამიტომ უდიდესი
მნიშვნელობა აქვს, თუ ვინ წაუძღვება მასაბ
გზაზე. ამიტომაც პედაგოგის სფეროში მოლ-
ვანე დიდი ადამიანების დაფასება და მათთვის
პატივის მიგება პრიორიტეტი უნდა გახდეს.
არადა, ჩვენს ქვეყანაში პედაგოგის ლაპარ-
ჯირჯერობით დაუფასებელია. მოტივაცია

უნდა არსებობდეს, პედაგოგი, მასნავლებელი, გზის გამკვალავი, აზრის გამხედვა, სულ წინა პლანზე უნდა იყოს. ეს მაგალითი მისცა სხვებს ცხუმ-აფხაზეთის მეცნიერებათა აკადემიამ და აფხაზეთის მთავრობამ. ამისთვის მაღლობა მათ - თუ გახსოვთ პატუა და რას გაიხსენებთ მას-თან ურთიერთობიდან?

6060 318193

აფხაზეთის განათლებისა და კულ-
ტურის სამინისტროს ორგანიზებით,
რესტორან „პურის სახლში“ ქართველი
მევილინის, აფხაზეთის დამსახურე-
ბული არტისტის, ლირსების ორდე-
ნის კავალერის ვაჟა ჩუბინიძის 70
წლისთავისადმი მიძღვნილი შემოქ-
მედებითი სალამო გაიმართა. სალამოს
ვაჟა ჩუბინიძის ახლობლები, მეგობრე-
ბი, ალზრდილები, მისი ნიჭის თაყვა-
ნისმცემლები ესწრებოდნენ და დიდი
სიყვარულით საუბრობდნენ საინტერე-
სო ხელოვანზე. შეხვედრას უძღვებოდა
საქართველოს სახალხო არტისტი
ომიტრი ჯაიანი.

ცნობილი ქართველი მეცნიოლონე ვაჟა
ჩუბინიძე 1944 წელს ქ. სოხუმში, მსახიო-
ბების მიხეილ ჩუბინიძისა (სსრკ სახალხო
არტისტი) და ფლორა შედანიას (საქართ-
ველოს სახალხო არტისტი) ოჯახში დაბადა.

სოხუმის სამუსიკო სკოლისა და
მოგვიანებით სოხუმის მუსიკალური
სასწავლებლის დასრულების შემდეგ
სწავლა თბილისის ვ. სარაჯიშვილის
სახელმის სახელმწიფო კონსერვატო-
რიაში გააგრძელა, პარალელურად სოხუ-
მის დრომატული თეატრის ორკესტრში
მუშაობდა. შემდეგ აფხაზეთის ფილარ-
მონიის სიმფონიური ორკესტრის წამყ-
ვან მუსიკოსად გადავიდა. 1967 წელს
მონვეული იყო საესტრადო ანსამბლ
„აფხაზი 67“-ის სოლისტად. 1969 წლიდან
დღემდე ენევა პროფესიულ პედაგოგიურ
საქმიანობას. არის საერთაშორისო, საკა-
ვშირო და ადგილობრივი ფესტივალების
მონაწილე და უმარავი უმაღლესი ჯილ-
დოს, სიგელისა და პრემიის მფლობელი,
მათ შორის საერთაშორისო ფესტივა-
ლებისა: ქ. ლიეპაის (ლატვია) „ოქროს
ქარვა“, ვიტებსკის (ბელორუსია), ასევე
გერმანიის, ჩეხეთის, პოლონეთის, უნ-
გრეთის, რუსეთის, ლიტვის, ესტონეთი-
სა და კამბოჯის. გადაღებულია მრავალ
მხატვრულ და დოკუმენტურ ფილმში,
მათ შორის აღსანიშნავია „დღესასწაული
დღესასწაულის მოლოდინში“, „თბილისი-
თბილისი“, „უკვე მრავალჯერ გადაფასე-
ბული“ და სხვ.

ვაჟა ჩუბინიძეს 1985 წელს აფხაზე-
თის დამსახურებული არტისტის წოდება
მიენიჭა. 2009 წელს ის ღირსების ორდე-
ნით დაჯილდოვდა.

ცონბილი ქართველი მევიოლინე
თბილისში აქტიურ შემოქმედებით საქმი-
ანობას ეწევა.

ნომერ ქადაქს აირჩევს - სოხუმს თუ ცხინვალს?

მამუკა პავლიაშვილი - 20 წელი ღევნიდი თეატრის სცენაზე

20 წელინადია, მამუკა პავლიაშვილი ორი დევნილი თეატრის მსახურია, კერძოდ, ცხინვალის ივანე მაჩაბლის სახელობის დრა-მატურის „თეატრის ტალღისა“ და სოხუმის მიზარდ მაყურებელთა სახელმწიფო თეატრის „თეატრი ტალღისა“. მანამდე იყო ფილიანის სცენაზე გატარებული საინტერესო წლები, არაერთი საესტრადო კონკურსის ლაურეატობა. მაგრამ საუკეთესო ვოკალურ მონაცემებთან ერთად თანდათან გამოიკვეთა მსახიობის სახასიათო თავისებურებანი, თეატ-რალური გარდასახვის წიჭი, მაყურებელთან კონტაქტის განსხვავე-ბული უნარი. ასე აღმოჩნდა მამუკა პავლიაშვილი დრამატული თეატ-რის სცენაზე.

მან ორივე დევნილ თეატრში 50-ზე მეტი როლი ითამაშა. მათ შორის წმინდა როლები საექტაკლებში: ლორენცო (უ. შექსპირის „რომეო და ჯულიეტა“), ილიკო (ნ. დუმბაძის „მე, ბებია, ილიკო და ილარიონი“), ბაბს

ბაბერლეი (ბ. ტომასის „ჩარლის დედია“), დარისპანი (დ. კლდიაშვილის „დარისპანის გასაჭირი“), ვან დალინი (ლოპე დე ვეგას „ცეკვის მსაწავ-ლებელი“), ოტელო (ალ. ქოქრაშვილის „ოტელო და ევა“), ქოსიკო (გ. ნაბ-უცრიშვილის „ჭინჭრაქა“), პროფესიონალის „მესამე სიტყვა“), სერგო ქადაგაძე (ც. კანდელავის „დრო - 24 საათი“), მეფე (ც. შვარცის „კონკია“), პოლევნიკი, მენისევილე, მდივანი (პ. კაკაბაძის „ყვარცყარე თუთაბერი“, მოშიველი (ნ. დუმბაძის „საბრალდებო და კვენა“) და ა.შ. ნიჭიერი მსახიობის ერთგვარ პორტრეტს ქმნის ამ რამდენიმე რო-ლის უბრალი ჩამონათვალიც და აქტიორის შესაძლებლობებზე, დიაპა-ზონზე მინიშვნებს.

საინტერესო, როგორ აფასებდნ მისი კოლეგები, უურნალისტე-ბი მამუკა პავლიაშვილს, პროფესიონალს, რომელიც 20 წელინადია, ორივე დევნილი თავისატრის წამყვანი მსახიობია.

ჩვენი მამუკა!

მაგრამ ასე ხომ ცხინვალის ივანე მაჩაბლის სახელობის სახელმწიფო თეატრმაც შეი-ძლება თქვას. რა თქმა უნდა, დაიხაც! მამუკა ორთავე დევნილი თეატრის გამორჩეული და სავარელი მსახიობა. რათ დაიმსახურა მამუკა პავლიაშვილმა ამგვარი შეფასება? ვა-პასუხებთ - თავისი თავაზიანობით, გულწრფ-ელობით, პუნქტუალობით, შინაგანი ინტელა-გენტურობით, თავშეკავებით, უშუალობით, კახური პირდაპირობით და, რაც უმთავრესია, დიდი ნიჭითა და პროფესიონალიზმით! კიდევ შემიძლია გავაგრძელო ჩამონათვალი, მაგრამ ერთი პიროვნებისთვის ესეც საქმარისია.

ჩვენო მამუკა, სცენაზე ცხოვრების (მე ხას ვუსვამ - სცენაზე ცხოვრების) 20 წელი შეგსრულებია. გილოცავ! მაგრამ შენ ხომ ორი თეატრის სცენაზე თამარს; მაშასადამე, ეს 20 წელი ორზე უნდა გაამრავლო. გამოდის, შენ დაბადებიდან სცენაზე ხარ!

ბატონი მამუკა, შენ კართველობა და ვაჟუკობა იმითაც გამოიხატება, რომ ასე-თი ერთგულებით უდგახარ მხარში იროვე დევნილობით თეატრის დას და მათთან ერთად იზიარებ სიხარულსა და გაჭირვებას. ძალიან მაინტერესებს, მამუკა, ჩვენი თეატრები თავი-ანთ მშობლიურ ქალაქებს რომ დაუბრუნდები-ან (ლერიობა ისმინის), რომელ ქალაქს აირჩევ - ცხინვალს თუ სოხუმს?..

შენს საყვარელ ახალგაზრდულ დასთან ერთად გილოცავ სცენაზე ცხოვრების 20 წლისთვის. წარმატებებს გისურვებთ!

ვანდალინო, „ცეკვის მასანავლებელი“, სოხუმის მოზარდთა თეატრი

სეპს, როგორ აქვს რეჟისორს მოფიქრებული „პაკლონი“.

ნახულობს თბილისის ყველა თეატრის ყველა წარმოდგენას. საექტაკლზე დადის უსათუოდ მეუღლესთან ერთად. აქვს სხვისი წარმატებით აღტაცების უნარი. ამიტომ, კარგი სპექტაკლის ნახვის შემდეგ, სამი დღე კარგ ხასიათზეა, ერთთავად იღიმება და ღიღინებს - ეს კი დიდებულად გამოი-დის (ის ხომ ფილარმონიის სოლისტიცაა). ცუდა სპექტაკლის ნახვის შემდეგ კი ორი დღე მთელ სამყაროზეა აღრენილი, იგი-ნება (კახურად). ამბობს, რომ ასეთი ცუდი სპექტაკლი ბავშვობაში ნახა ჩუმლაყში თუ თოხლოაუში. ასეთი სპექტაკლების შე-ფასების ხუთალიანი სისტემა აქვს: ისე რა, უარესიც მინახავს, საცოდაობაა, არ ნახო და მინუს 10. პრემიერაზე, რაც უნდა ცუდი სპექტაკლი იყოს, უყურებს ბოლომდე და კოლეგების მიმართ პატივისცემის ნიშნად, დიდხანს უკრავს ტაშს და წყვეტის მხოლოდ მაშინ, როცა თავის დასაკრავად რეჟისორი გამოწედება. (ოხ, ეს რეჟისორები!)

საოცნებო როლს კატეგორიულად არ ასახელებს, თვითონ უნდა მიხვდნენ, ამბობს. მართლაც, ასაკი არ უწყიბს ხელს თუ ბოზბა-შის გემი არ იცას, თუ ბუზზინ არ დაუთვლია ზოგიერთ მოსაწყენ რეპეტიციაზე, თუ კახელი არ არის?! მაგარმ რეჟისორები დაუნახავი ხალხა!

აი, აღდგება საქართველოს იურისდიქ-ცია (ამ სიტყვას მამუკა განსაკუთრებული პათოსით წარმოთქვამს) სამაჩაბლოსა და აფ-საზეთში! ორივე ქალაქში ვითამაშებ თითო სპექტაკლს მაინც და, მერე კი... ასე ფიქრობს ყველასათვის საყვარელი კაცი, მუდამ პერი-ანი, დახვეწილი, ზრდილი და თავაზიანი, ნი-ჭიერი მსახიობი მამუკა პავლიაშვილი.

დავით კობახიძე, რეჟისორი, ხელოვნებათმცოდნების დოქტორი, პროფესიონალი.

ვა დასის წევრებს და ბევრი რამეს გაიგებთ მასზე.

გამოირჩეოდე პასუხისმგებლიბით, მას რომ გააჩნია, ეს მართლაც იშვიათია.

სცენაზე მირთმეული თაგული მუდამ სცენიდანვე ეძღვნება დარბაზში მყოფ მხ-ოლოდ ერთ ქალბატონს. ასეთი მულელეა იგი.

მან იცის, იყო სამაგალითო მამა, ნიშ-ნაეს - გიყვარდეს, გწამდეს, გეიმდებოდეს ყველაზე დიდი და პატარა მეგობარი - შენი შეიღო.

მასთან შეხვედრა, საუბარი, ურთიერ-ობის ყველგონის სინტერესო. მართლი და გამოირჩეოდა თაგული მუდამ საცენაზე მისი პარტნიორის დროს. მართა-ლი გითხრათ, არ მინახავს და არც სხვებისგან მსმენია, რომ ბატონ მამუკას ჩაგარდნოდა. ეს ბედნიერება! ეს დიდოსტატურია! ეს მაღალი პროფესიონალიზმის შედეგია!

რევაზ თავართქილაძე,

საქართველოს გაზეოთი, 3 აგვისტო, 1998წ.

ამგვარი პროფესიონალის პარტნიორი ბალზე სასიმოვნო და საინტერესო. დიახ, მე მქონდა მრავალი ბედნიერი წუთი სცენაზე მისი პარტნიორის დროს. მართა-ლი გითხრათ, არ მინახავს და არც სხვებისგან მსმენია, რომ ბატონ მამუკას ჩაგარდნოდა. ეს ბედნიერება! ეს დიდოსტატურია! ეს მაღალი პროფესიონალიზმის შედეგია!

რევაზ თავართქილაძე,

საქართველოს სახალხო არტისტი,

„თეატრი და ცხოვრება“, 6, 2012 წ.

ლორენცო, „რომეო და ჯულიეტა“, სოხუმის მოზარდთა თეატრი

რეჟისორი (გიორგი რატიანი) იმდე-ნად ერთგულებს შექსპირს, რომ ლორენცო (მამუკა პავლიაშვილი) „მწამლავ ბალაბით და განმეორავ ყვავილებით“ საესე ძენის კალ-ათით დადის, მაგრამ ძენის კალათი, ცხადია, საქმეს ვერ უშველიდა, მსახიობის თამაში დიდი გულწრფელობით რომ არ გამოიჩინა. შემოქმედებითად მოუსვენარი მამუკა პავლიაშვილი ასე აღნევს გარდასახ-ვას, პროფესიონალიზმს. შემნილი პერსონაჟი ყველგონის „მისია“, ორიგინალური დასახლის სახელისტებელი, სახასიათო.

ერთი საინტერესო დეტალიც: სცენაზე ათასიად გარდასახული, ცოხვრებაში დინ-ჯია, აუქერებელი. თითქოს კარებიც მძიმედ, ასე ვთქვათ, კახურად (ის თელაველია) იღება, როცა მამუკა პავლიაშვილი თეატრში შემოდის.

ნანა ჭანტურია, სოხუმის მოზარდ მაყურებელთა სახელმწიფო თეატრ „თეატრი ტალღის“ სალიტერატურო ნაწილის გამგებელი.

P.S. და მაინც: როცა დავბრუნდებით (დმრთმა ნუ ქნას სხვანაირად!), რომელ ქა-ლაქს აირჩევს მამუკა პავლიაშვილი: სოხუმს თუ ცხინვალს?

ილიკო, „მე, ბებია, ილიკო და ილარიონი“, ცხინვალის თეატრი

ჭუბარილა... ნატორის ხემდე

სალოებე თორი

საქართველოს მხატვართა კავშირის საგა-
მოფენო დარბაზში აფხაზეთიდან დევნილი
მხატველის ხუტა (არველოდ) კვარაცხელიას
ნამუშევრების გამოფენას უმასპინძლა.
აფხაზეთის ა/რ განათლებისა და კულტურის
სამინისტრომ მხატვრის 60 წლის იუბილის
აღსანიშნავად მისი ნამუშევრების კატალოგი
გამოსცა. ქ. ფოთში მცხოვრები მხატვრის
გამოფენა საქართველოს მხატვართა კა-
ვშირის, აფხაზეთის ლიტერატურისა და
ხელოვნების შემოქმედებითი კავშირის,
აფხაზეთის მხატვართა კავშირის და ქ. ფოთის
მერიის ხელშეწყობითა და ორგანიზებით
მოეწყო.

ხუტა (არველოდ) კვარაცხელია 1954
წლის 30 იანვარს დაიბადა ოჩამჩირის რაიო-
ნის სოფელ კინდლში. იგი ბავშვობიდანვე
ხატვით იყო გატაცყაბული. სოხუმის სამხ-
ატვრო სასახლებლის დასრულების შემ-
დგომ მან სწავლა მოსკოვის ხელოვნების

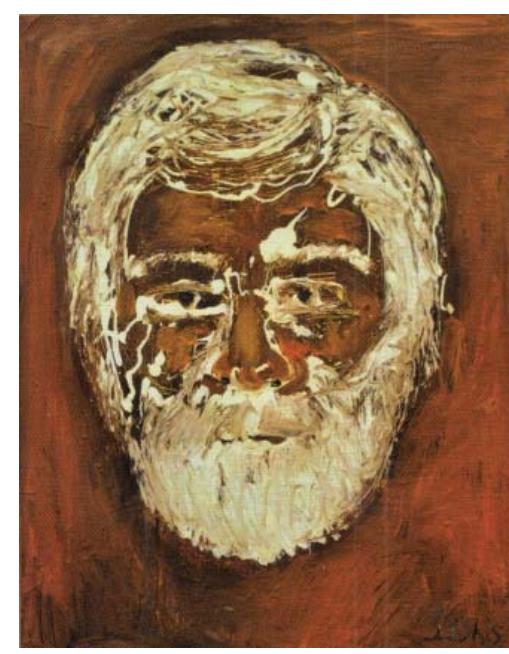
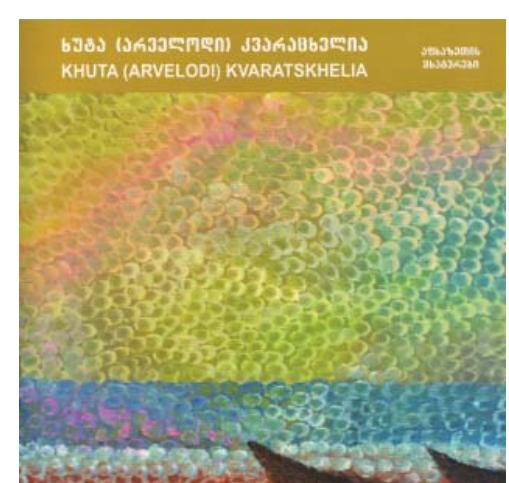
უნივერსიტეტში ფერწერის ფაკულტეტზე
გააგრძელა. მხატვარს არაერთი პერსონა-
ლური გამოფენა აქვს მოწყობილი საქართ-
ველოს ქალაქებში, მათ შორის პირველმა
გამოფინა თავისი ნამუშევრები სვანეთში.
ხუტა კვარაცხელის ნაათები ინახება არა
მხოლოდ ჩვენი ქვენის, არამედ უცხოეთის
კერძო კოლექციებშიც.

საქართველოს მხატვართა კავშირის
საგამოფენო დარბაზში ნარმოდგენლი იყო
მხატვრის როგორც ადრეული, ისე გვანი
პერიოდის ორმოცხველი მეტი ნამუშევარი. გან-
საკუთრებული სითბო, სიყვარული და ნოს-
ტალგია იგრძნობოდა მშობლიური კუთხის
პერიოდებსა და ნატურმორტებში, აფხაზეთის
თემაზე შექმნილ კომპოზიციებში: „ზღვა“,
„ჭუბერი“, „ეზო“, „ზამთარი“. მხატვრული
ძეგლები და ახლებური ხედა ჩანდა აბ-
სტრაქციული ნამუშევრების სერიებში:
„მუზა“, „ნატვრის ხე“, „ზაფხული“ და ა.შ.
მათში გამოვლინდა მხატვრის განსხვავე-
ბული ხელნერა და ფერთა გამის შერწყმის
ოსტატობა.

გამოფენა გახსნა და წარმართა მხატ-
ვარმ, აფხაზეთის უმაღლესი საბჭოს დეპუ-
ტატმა ნუგზარ მგალობლივილმა. მან მხ-
ატვარს პერსონალური გამოფენა მიულოცა
და საჩუქრად გადასცა მიხეილ ჩხერიძელის
ნიგინა-ალბომი „ქრისტეს ჯვრცმა ევროპულ
მხატვრობაში“. დამსწრე საზოგადოებას სი-
ტყვით მიმართა საქართველოს მხატვართა
კავშირის თავმჯდომარებ ციცინო მჭედლი-
ძემ და აღნიშნა, რომ „ხუტა კვარაცხელია
სანოტერესო მხატვარი. იგი ხშირად მონან-
ილეობს ჩვენ მიერ მოწყობილ გამოფენებში.
დღეს ახალი ნამუშევრებიც ვწახე, რომელიც
ძალიან სანოტერესო.“

გამოფენაზე მოწვეულ სტუმართა შო-
რის იყვნენ: აფხაზეთის ავტონომიური რე-
სპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარის მოვა-
ლეობის შემსრულებელი ვახტანგ ყოლბაია,
აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის
უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარე ელგუჯა
გვაზავა, აფხაზეთის ავტონომიური რესპუ-
ბლიკის განათლებისა და კულტურის მინისტრი
დიმიტრი ჭავანი. მათ თავიანთ გამოსკლებში
მხატვარს იუბილე მიულოცეს და ნაყოფი-
ერი შემოქმედებითი საქმიანობისათვის მად-
ლობა გადაუხადეს. საგამოფენო დარბა-
ზში მოგვრილ ემოციებზე ისაუბრა ვატანგ
ყოლბაიმ: „საოცარი განწყობაა, ნოსტალგია,
სითბო... დიდი მადლობა მინდა გითხრათ,
რომ საოცარ სამყაროსთან გვაალოვებთ,
განწყობებს გვივწით.“ მხატვრის ერთ-ერთ
ნამუშევარზე გაამახვილა ყურადღება დიმი-
ტრი ჭავანიმა და აღნიშნა, რომ მხოლოდ
„გენადის“ პორტრეტი რომ შეექმნა ხუტა
კვარაცხელიას, ესეც საკმარისა იქნებოდა.

განსაკუთრებით უნდა ალინიშნოს ის
ფაქტი, რომ გამოფენაზე დამთვალიერებელ-
თა შორის იყვნენ მხატვრის თითქმის 20 წლის
უნახავი მეზობლები, ახლობლები, თანაკ-
ლასელები, რომლებიც დიდი სიყვარულითა
და სითბოთი იხსენებდნენ ხუტა (არველოდ)
კვარაცხელიას სიყმანვილის პერიოდს, მხ-
ატვრობაში მის პირველ ნაბიჯებს, მათვის
სამახსოვროდ დახატულ სურათებს...

ჩვენც ვუერთდებით ამ საიუბილე
მილოცვებს და ხუტა (არველოდ) კვარაცხე-
ლიას შემოქმედებით წინსვლასა და წარმატე-
ბებს ვუსურვებთ.

ლიმიტრი გულის ძეგლი აღალგის

ესაზორის გაფილი

აფხაზური ნოველა „სხვისი ცის ქვეშ“ და
რომანი „ეკამიჩიჩი“. 1892 წელს მან კ-
მაჭავარიინან ერთად, რუსული გრაფიკის
საფუძველზე, აფხაზური ანბანი შეადგინა.
1937 წელს მას მიერიქა აფხაზეთის სახ-
ალხო პეტების წოდება. დიმიტრი გულიძე
აფხაზურ ენაზე თარგმნა „ვეფხისტყოსა-
ნი“, ილრა ჭავჭავაძისა და აკაკი წერეთ-
ლის ლექსები. მას სწავლა, რომ „აფხაზი,
რომელიც სახლს აიშნებს და ქართველის
ეზოსკენ არ გაჭრის ფანჯარას, ის აფხაზი
არ არის“.

„მისი ძეგლი აქ 1981 წელს დაიდგა,
როგორც სიმბოლო ქართველებისა და აფ-
ხაზების მეგობრობისა, შემდეგ დაგვატყდა
ომი, რომელმაც ჩვენს ურთიერთობებითან
ერთად ეს ძეგლიც დააზიანა. ამ ძეგლთა 20
წელზე მეტია მის დაბადების დღეზე ქა-
რთველი კაცი არ მოსულა“, – განაცხადა
საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაც-
ვის მინისტრმა გურამ ლომაშვილიმა.

ძეგლი, გურამ ლომაშვილისათან ერთად,
გვირგვინით შეამცეს აფხაზეთის ავტონო-
მიური რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდო-
მარის მოვალეობის შემსრულებელმა ვახ-
ტანგ ყოლბაიმ, აფხაზეთის ავტონომიური
რესპუბლიკის განათლებისა და კულტურის
მინისტრმა დიმიტრი ჭავანიმა, აფხაზეთის
ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს
თავმჯდომარებ გია გვაზავამ, რუსთაველის
პრემიის ლაურეატმა, პოეტმა გენო კალანდი-
ამ, აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის
მთავრობისა და უმაღლესი საბჭოს წევრებმა.

დიმიტრი გულის ძეგლის გახსნის საზეიმო
ცერემონიალური დიმიტრი ჭავანი უძღვებოდა.
საზეიმო ღონისძიებაში, ასევე, მონაწილეობ-
და აფხაზეთის სიმღერისა და ცეკვის სახელმ-
წიფო ანსამბლი.

ძეგლის გახსნის ცერემონიალი აფ-

ხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავ-
რობისა და ქალაქ თბილისის მერიის მხ-
არდაჭერით მოეწყო.

2014 წელი დიმიტრი გულის 140
წლისთავისადმი მიძღვნილი საიუბილეო წე-
ლია.

რედაქტორი ნატო კორსანტია

ნომერზე მუშაობდნენ: მაია შონია, თეონე პიტლაი, ეკატერინე გადილია, სალოებე თორია, ქათარევანია, საბჭოს წევრები.